

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА

23.10.2023. – 27.10.2023.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА БАНКАРСТВО, СЛУЖБА FRONT OFFICE

Сарајево, 30.10.2023. године

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА
23.10.2023. – 27.10.2023.

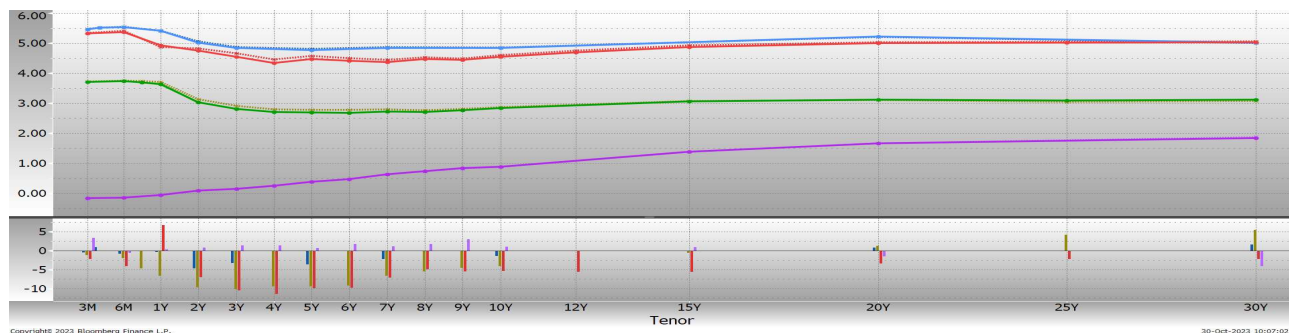
Табела 1: Приказ кретања приноса на државне обвезнице

Приноси	Зона евра		САД		Велика Британија		Јапан	
	20.10.23	27.10.23	20.10.23	27.10.23	20.10.23	27.10.23	20.10.23	27.10.23
2 године	3.12	3.04	5.07	5.00	4.89	4.78	0.08	0.09
5 година	2.78	2.68	4.86	4.76	4.64	4.48	0.37	0.39
10 година	2.89	2.83	4.91	4.83	4.65	4.54	0.84	0.88

Табела 2: Приказ кретања приноса на њемачке Vibill-ове

Доспијеће	Приноси	
	20.10.23	27.10.23
3 мјесеца	3.741	3.732
6 мјесеци	3.732	3.730
1 година	3.690	3.647

Граф 1: Приказ кривих приноса државних обвезница

Граф приказује криве приноса Њемачке (зелена), САД (плава), Велике Британије (црвена) и Јапана (љубичаста) за периоде од 3 мјесеца до 30 година на дане 27.10.2023. године (пуне линије) и 20.10.2023. године (испрекидане линије). На доњем дијелу графа је приказана разлика између вриједности одговарајућих приноса на наведене датуме.

ЗОНА ЕВРА

Приноси обвезница зоне евра су смањени дуж цијеле криве током протекле седмице. Приноси њемачких обвезница су смањени између 6 и 10 базних поена, а приноси италијанских обвезница између 12 и 15,5 базних поена. ЕЦБ је на сједници одржаној протеклог четвртка, у складу са очекивањима, по први пут у посљедњих више од годину дана задржала све три главне каматне стопе непромијењеним. Каматна стопа на депозите банака је задржана на нивоу од 4,0%. На пратећој конференцији за медије, предсједник Лагард је изјавила да је ова одлука донесена једногласно и да ЕЦБ још увијек сматра да би задржавање каматних стопа на тренутним нивоима довољно дуго могло да „знатно допринесе“ смањењу стопе инфлације ка циљаном нивоу од 2%. Поновила је да се очекује да ће инфлација остати „превисока, предуго“. Такође, нагласила је да је прерано да се расправља када би могло услиједити прво смањење каматних стопа, те да садашња одлука о задржавању каматних стопа не значи да никада више неће повећавати исте. Иако ЕЦБ није затворила врата поновном повећању каматних стопа, уколико се инфлација не буде смањивала довољно брзо, што је слично као и са ФЕД-ом и ВоЕ, економисти углавном сматрају да је достигнут њихов

врхунац, па је сада фокус преусмјерен на могуће вријеме смањења каматних стопа. Лагард је изјавила да РЕЕР програм из периода пандемије није уопште био тема расправе. Поред одлуке и саопштења ЕЦБ-а који представљају сигнал да ће каматне стопе вјероватно дуже вријеме остати на тренутним нивоима, неизвјесност у вези са дешавањима на Блиском истоку је такође утицала на повећану потражњу за сигурнијим инвестицијама.

У петак је ЕЦБ објавила квартално истраживање професионалних прогнозера према којем су очекивања за базну инфлацију у зони евра за 2024. и 2025. годину смањена у односу на претходна истраживања (2,9% и 2,2% у поређењу са ранијих 3,1% и 2,3%). За исти период, основна стопа инфлације зоне евра се предвиђа на 2,7% и 2,1%, тим редом, док се очекује да ће ове године износити 5,6% (раније очекивано 5,5%). Истовремено, очекивани раст БДП-а зоне евра у овој години је смањен на 0,5% са ранијих 0,6%, у 2024. години на 0,9% са 1,1%, док су прогнозе за 2025. годину непромијењене у односу на претходна истраживања (1,5%).

Предсједник ЕЦБ-а Лагард је затражила од лидера ЕУ да постигну договор по питању фискалних правила прије краја ове године. Канцелар Њемачке Шолц је упозорио лидере да је вријеме да се уозбиље по питању ограничавања планова потрошње ове регије. Deutsche Bundesbank, потврђујући ранија очекивања, је објавила да је економија Њемачке вјероватно забиљежила „одређену“ контракцију у III кварталу, због пада индустријске производње, слабијег грађевинског сектора, као и слабијег тренда потрошње због поштрених финансијских услова.

Табела 3: Кретање економских индикатора за зону евра

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни
			стање	период
1.	Однос дуга и БДП-а – ЗЕ (финал.) 2022. год.	91,6%	91,0%	94,7%
2.	Монетарни агрегат М3 – ЗЕ (Г/Г) СЕП	-1,8%	-1,2%	-1,3%
3.	РМІ индекс прерађивачког сектора – ЗЕ (прелим.) ОКТ	43,7	43,0	43,4
4.	РМІ индекс услужног сектора – ЗЕ (прелим.) ОКТ	48,6	47,8	48,7
5.	РМІ композитни индекс – ЗЕ (прелим.) ОКТ	47,4	46,5	47,2
6.	БДП – Шпанија (К/К) прелим. III квартал	0,2%	0,3%	0,4%
7.	БДП – Ирска (К/К) прелим. III квартал	-	-1,8%	0,5%
8.	Индустријске продаје – Италија (Г/Г) АВГ	-	-5,0%	-1,7%
9.	Малопродаја – Шпанија (Г/Г) СЕП	-	6,5%	7,1%
10.	Обима малопродаје – Ирска (Г/Г) СЕП	-	2,5%	3,7%
11.	Стопа инфлације – Ирска (прелим.) ОКТ	-	3,6%	5,0%
12.	Произвођачке цијене – Финска (Г/Г) СЕП	-	-8,2%	-8,4%
13.	Произвођачке цијене – Шпанија (Г/Г) СЕП	-	-8,6%	-9,9%
14.	Произвођачке цијене – Ирска (Г/Г) АВГ	-	0,9%	1,6%
15.	Индекс повјерења потрошача – ЗЕ (прелим.) ОКТ	-18,2	-17,9	-17,8
16.	Ifo индекс пословног повјерења – Њемачка ОКТ	86,0	86,9	85,8
17.	Ifo индекс очекиваног повј. инвеститора – Њемачка ОКТ	83,5	84,7	83,1
18.	GfK индекс повјерења потрошача – Њемачка НОВ	-27,0	-28,1	-26,7
19.	Стопа незапослености – Финска СЕП	-	7,0%	6,7%
20.	Стопа незапослености – Шпанија (К/К) III квартал	11,45%	11,84%	11,60%
21.	Укупан број незапослених – Француска (К/К) III квартал	-	2.818.800	2.799.500

САД

Приноси на америчке државне обвезнице су током протекле седмице забиљежили смањење дуж цијеле криве. У фокусу тржишних учесника, поред дешавања на Блиском истоку, било је објављивање податка о годишњој стопи БДП-а у III кварталу, као и РСЕ дефлатора.

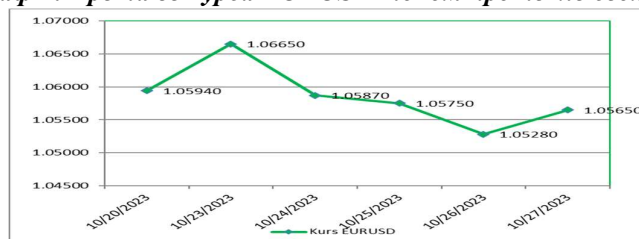
Министар финансија САД, Јелен, оцијенила је пораст приноса америчких државних обвезница „врло добрим“ за економију, те је истакла да ће очекиване каматне стопе „вјероватно остати више, дуже“. Јелен је одбацила идеју да забринутост због дефицита помаже у повећању приноса, сугеришући да се односи с Кином побољшавају. Члан ФОМС-а Бар је изјавио да ФЕД још увијек проучава потенцијални дигитални USD и да није одлучио хоће ли покренути виртуелну валуту. Такође, Бар је поновио став да ФЕД неће кренути напријед са дигиталном валутом без подршке Конгреса и извршне власти. Све већи број економиста помјера очекивања везана за вријеме смањења каматних стопа на другу половину идуће године – знатно касније него што се мислило – јер се инфлација у напредним свјетским економијама теже враћа на циљани ниво. Почетком ове године, економисти су предвиђали да ће ФЕД до сада почети с смањивањем каматних стопа. Међутим, очекује се да ће ФЕД и ВоЕ на састанцима ове седмице поновити да је инфлација још увијек превисока, указујући да ће каматне стопе остати повишене дуже.

Табела 4: Кретање економских индикатора за САД

Ред. бр.	Економски индикатори		Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	PMI индекс прерађивачког сектора П	ОКТ	49,5	50,0	49,8
2.	Продаја нових кућа (М/М)	СЕП	0,7%	12,3%	-8,2%
3.	МВА апликације за хипотекарне кредите	20. окт	-	-1,0%	-6,9%
4.	Велепродајне залихе (М/М) П	СЕП	1,0%	0,0%	-0,1%
5.	Поруцбине трајних добара (прелим.)	СЕП	1,9%	4,7%	-0,1%
6.	БДП (К/К) годишње – (прелим.)	III квартал	4,5%	4,9%	2,1%
7.	Иницијални захтјеви незапослених за помоћ	21. окт	207.000	210.000	200.000
8.	Континуирани захтјеви незапослених	14. окт	1.740.000	1.790.000	1.727.000
9.	Лични приходи	СЕП	0,4%	0,3%	0,4%
10.	Лична потрошња	СЕП	0,5%	0,7%	0,4%
11.	РСЕ дефлатор (Г/Г)	СЕП	3,4%	3,4%	3,4%
12.	Индекс расположења потрошача Ун. из Мичигена Ф	ОКТ	63,0	63,8	67,9

USD је забиљежио апрецијацију у односу на EUR, те је курс EURUSD забиљежио пад са нивоа од 1,0594 на ниво од 1,0565.

Граф 2: Кретање курса EURUSD током протекле седмице

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Канцеларија за националну статистику Велике Британије (ONS) је саопштила протекле седмице да намјерава да објави прилагођену стопу незапослености и друге метрике тржишта рада, након што је смањила иницијално објављиване податке о тржишту рада због ниске стопе одговора на анкету. До овог развоја догађаја дошло је док се Велика Британија бори с текућим изазовима и неизвјесностима на тржишту рада. Економски индикатори биљеже слабење услова на тржишту рада, те контракцију у произвођачком и услужном сектору, што указује на спорији економски раст ове земље. Иако постоји забринутост због рецесије, ВоЕ је и даље опрезна у погледу опуштања свог става према упорно високој инфлацији. Економски утицај недавних трендова података и даље је неизвјестан, док инфлација остаје изнад циљаног нивоа. Већина

тржишних учесника очекује да ће ВоЕ на сједници која се одржава ове седмице задржати референтну каматну стопу на тренутном нивоу (5,25%).

У међувремену, министар финансија Хант наилази на „противљење индустрије“, док настоји усмјерити више уштеђевине у ризичну имовину попут приватног капитала и јавних грађевинских пројеката, што је утицало на забринутост стручњака за улагања у инфраструктуру и повјереника пензионог плана локалних власти. Овај подстицај има за циљ подстаћи приватна улагања, како би се стимулисао економски раст у Великој Британији. Премијер Велике Британије Сунак је изјавио да неће „журити да регулише“ вјештачку интелигенцију, јер је најавио формирање безбједносног тијела за вјештачку интелигенцију у Великој Британији за процјену и тестирање нових технологија. Замјеник гувернера ВоЕ Канлиф је изјавио да ће Велика Британија вјероватно морати створити дигиталну GBP у наредним годинама како би задржала своју укљученост у новац који људи свакодневно користе.

Табела 5: Кретање економских индикатора за УК

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни
			стање	период
1.	PMI индекс прерађивачког сектора П	ОКТ	44,7	44,3
2.	PMI индекс услужног сектора П	ОКТ	49,3	49,3
3.	PMI композитни индекс П	ОКТ	48,5	48,5
4.	Промјена броја незапослених	СЕП	-	-9.000

Током протекле седмице, GBP је забиљежила депрецијацију у односу на EUR, па је курс EURGBP забиљежио раст са нивоа од 0,87102 на ниво од 0,87156. GBP је забиљежила депрецијацију и у односу на USD, па је курс GBPUSD смањен са нивоа од 1,2164 на ниво од 1,2122.

ЈАПАН

Премијер Јапана Kishida је у понедељак открио мјере за супротстављање утицају растуће инфлације, обећавајући субвенције домаћинствима ради ублажавања терета раста трошкова живота, да би показао посвећеност владе спашавању економије од дугог периода стагфлације. Док инфлација упорно остаје изнад циљане стопе (2%) због растућих трошкова сирових материјала, Kishida је признао да трими раст плата није успио да иде укорак са брзим растом трошкова живота. Да би се ријешило овај проблем, влада планира да врати домаћинствима дио очекиваних прихода од пореза, генерисаних значајним економским растом, тако што ће проширити субвенције за бензин и комуналије до прољећа. Влада Јапана је разматрала пакет мјера за ублажавање утицаја растућих трошкова живота са предложеном потрошњом од приближно 33 милијарде USD (5 билиона JPY), која ће бити искориштена за исплате домаћинствима са ниским дохотком и смањење пореза на доходак. Kishida је нагласио координацију између владе и ВоЈ, указујући на то да одлуке у вези са монетарном политиком припадају ВоЈ. ВоЈ је спровела неколико непланираних операција куповине обвезница у претходним данима да би обуздала растуће приносе. JPY је у сриједу достигао најнижу вриједност према USD у последње 33 године (150,32) пред крај трговања у Њујорку, повећавајући ризик од интервенције. У четвртак је курс USDJPY био на нижем нивоу, јер је трговање између ове двије валуте постало промјењивије због страха од интервенције. Како се приближава састанак ВоЈ, она се суочава са растућим притисцима да престане примјењивати политику контроле криве приноса усљед глобалног раста приноса на обвезнице и растуће инфлације. Додатно, раст америчких приноса у протеклим седмицама допринио је томе да и принос на десетогодишње јапанске државне обвезнице порасте близу горње границе коју је ВоЈ дефинисала прије 3 мјесеца, тестирајући ријешеност ВоЈ да спријечи претјеран раст трошкова позајмљивања. Nikkei је у петак објавио да се очекује да ће се на предстојећем састанку ВоЈ разматрати да ли треба поново мијењати политику контроле криве приноса и да ли ће се повећати предвиђена инфлација за фискалну 2024. годину. Глобални инвеститори и институције пажљиво посматрају планове јапанских осигуравајућих друштава, како би открили евентуалне знакове да ће их виши домаћи приноси охрабрити да улажу више средстава у својој земљи.

Табела 6: Кретање економских индикатора за Јапан

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни	
			стање	период	
1.	PMI композитни индекс П	ОКТ	-	49,9	52,1
2.	PMI индекс прерађивачког сектора П	ОКТ	-	48,5	48,5
3.	PMI индекс услужног сектора П	ОКТ	-	51,1	53,8
4.	Водећи индекс Ф	АВГ	109,5	109,2	108,2
5.	Истовремени индекс Ф	АВГ	114,3	114,6	114,2
6.	Поруцбине машинских алата (Г/Г) Ф	СЕП	-11,2%	-11,2%	-17,6%
7.	Стопа инфлације у Токију (Г/Г)	ОКТ	2,8%	3,3%	2,8%
8.	Стопа базне инфлације у Токију (Г/Г)	ОКТ	3,7%	3,8%	3,9%

JPY је током протекле седмице забиљежио апрецијацију у односу на EUR, те је курс EURJPY забиљежио пад са нивоа од 158,77 на ниво од 158,13. JPY је забиљежио благу апрецијацију и у односу на USD, те је курс USDJPY забиљежио пад са нивоа 149,86 на ниво од 149,66.

Одрицање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на спољним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица кориштења или немогућности кориштења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.

НАФТА И ЗЛАТО

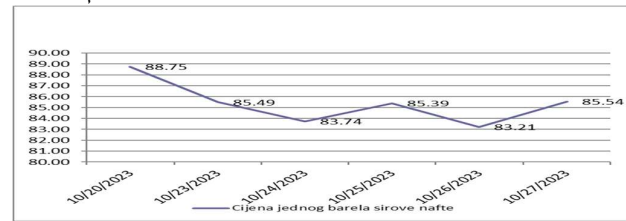
Цијена једног барела сирове нафте на отварању тржишта у понедељак је износила 88,75 USD (83,77 EUR).

Почетком прошле седмице, цијена нафте је забиљежила приличан пад од скоро преко 3,7% након интензивирања дипломатских напора у покушају обуздавања сукоба између Израела и Хамаса. Цијена је додатно смањена за нешто више од 2% у уторак. Директор ИЕА, Бирол, је изјавио да ОПЕС+ има довољно слободних капацитета да задовољи потражњу сирове нафте ако је потребно. Министар енергетике Саудијске Арабије је изјавио да стратегија ове државе за управљање тржиштем нафте функционише, додајући да велика преузимања у америчкој нафтној индустрији показују да су нафта и гас постали дио свакодневнице. У годишњем извјештају ИЕА *World Energy Outlook* се наводи да ће потражња за фосилним горивима достићи свој врхунац до 2030. године због све веће потражње за електричним аутомобилима, док економија Кине расте спорије и прелази на чишћу енергију. Очекује се да ће употреба угља забиљежити нагли пад након 2030. године, а употреба гаса и нафте остати близу врхунца у наредне двије деценије. Извјештај ИЕА, који савјетује индустријализоване земље, у супротности је са ставом ОПЕС групе, која предвиђа да ће потражња за нафтом расти дуго након 2030. године и позива на билионе нових улагања у нафтни сектор.

Средином седмице, цијена је коригована навише јер је забринутост због ескалације сукоба на Блиском истоку надокнадила забринутост због смањене потражње. ЕИА је саопштила да су америчке залихе сирове нафте порасле за 1,37 милиона барела. Међутим, већ наредног дана, цијена је поново смањена за око 2,5%, достигавши најнижи ниво у посљедње три седмице, захваљујући објављеним подацима о порасту залиха овог енергента. Према Управи за енергетске информације, залихе су порасле за 1,4 милиона барела на 421,1 милион барела, премашивши очекивани раст од 240.000 барела. До поновне корекције цијене навише дошло је у петак када је иста повећана за 2,8%, након проширења копнене офанзиве Израела на Газу.

На затварању тржишта у петак, цијена једног барела сирове нафте је износила 85,54 USD (80,97 EUR). Цијена нафте је на седмичном нивоу смањена за 3,62%.

Граф 3: Кретање цијене нафте током протекле седмице

На отварању лондонске берзе метала у понедељак, цијена једне fine унце злата је износила 1.981,40 USD (1.870,30 EUR).

На почетку седмице, цијена злата је забиљежила благи пад након скока приноса десетогодишњих америчких обвезница изнад 5%, вођеног очекивањима да ће ФЕД задржати рестриктивну монетарну политику дуже вријеме. То се негативно одразило на цијену овог племенитог метала који не носи камату. Ипак, очекивања да ће наставак ескалације дешавања на Блиском истоку подржати раст цијене овог племенитог метала утицала су на то да се цијена креће у уском распону. Нагли скок цијене злата од почетка сукоба на Блиском истоку кретао се у тандему са цијеном нафте, што је знак да се неки трговци штите од стагфлације. Петнаестодневна корелација између цијена злата и нафте сада је највиша у посљедњих више од годину дана.

Раст цијене злата навише је почео у сриједу, а трајао је до краја седмице. Геополитичке тензије на Блиском истоку и слаби економски подаци у Европи ојачали су статус злата као сигурног уточишта упркос недавним dobrим подацима из САД-а.

Највећи дневни раст од преко 1% забиљежен је у петак, када је злато премашило ниво од 2.000 USD по први пут од половине маја ове године након почетка копнене офанзиве на Газу. Међутим, промјењивост цијене овог племенитог метала је и даље висока с обзиром на ситуацију на Блиском истоку након што је Израел повукао дипломате из Турске.

Према подацима Удружења за управљање златом Кине (China Gold Association), кинеска потрошња злата порасла је за 7,32% на годишњем нивоу, на 835,07 метричких тона током прва три квартала 2023. године.

На затварању тржишта у петак, цијена једне fine унце злата је износила 2.006,37 USD (1.899,07 EUR), што је највише од 15. маја. На седмичном нивоу, цијена злата је забиљежила повећање за 1,26%, што представља већ трећи седмични раст.

Граф 4: Кретање цијене злата током протекле седмице

